

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 102/2026-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľa a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného Burian & partners, s.r.o., Vojtecha Tvrdeho 819/1, Žilina, proti uzneseniu Okresného súdu Žilina č. k. 27C/80/2025-98 zo 16. decembra 2025 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Žilina č. k. 27C/80/2025-98 zo 16. decembra 2025 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Žilina č. k. 27C/80/2025-98 zo 16. decembra 2025 **z r u š u j e** a **v e c v r a c i a** Okresnému súdu Žilina na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Žilina **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **1 014,41 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 102/2026-13 z 24. februára 2026 bola na ďalšie konanie prijatá ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 20, čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením okresného súdu č. k. 27C/80/2025-98 zo 16. decembra 2025. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil okresnému súdu

na ďalšie konanie. Zároveň žiada o priznanie finančného zadostučinenia vo výške 3 000 eur a náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresný súd uznesením č. k. 27C/80/2025-57 z 13. októbra 2025 zriadil záložné právo k spoluvlastníckemu podielu sťažovateľa vo veľkosti $\frac{1}{2}$ k celku na nehnuteľnostiach špecifikovaných vo výroku I uznesenia, a to v prospech navrhovateľa [REDACTED] ako záložného veriteľa na zabezpečenie zaplatenia peňažnej pohľadávky navrhovateľa voči sťažovateľovi z titulu jeho nároku na vrátenie zaplatenej časti kúpnej ceny podľa kúpno-predajnej zmluvy z 18. decembra 2024 v znení jej dodatku č. 1. Vo výroku II okresný súd uložil navrhovateľovi povinnosť do 30 dní od právoplatnosti uznesenia podať proti sťažovateľovi na príslušnom súde žalobu o zaplatenie 68 500 eur s príslušenstvom. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 31. októbra 2025.

3. Nasledujúcim uznesením č. k. 27C/80/2025-74 z 12. decembra 2025 okresný súd zrušil uznesenie z 13. októbra 2025 o zriadení záložného práva. Rozhodnutie odôvodnil tým, že navrhovateľ si nesplnil povinnosť uloženú výrokom II uznesenia z 13. októbra 2025, teda nepodal v lehote uloženej súdom žalobu vo veci samej. V poučení okresný súd uviedol, že proti uzneseniu nie je prípustné odvolanie.

4. Napokon okresný súd napadnutým uznesením zo 16. decembra 2025 zrušil v celom rozsahu uznesenie z 12. decembra 2025. Z obsahu uznesenia v podstatnom vyplýva, že 15. decembra 2025 doručil navrhovateľ okresnému súdu podanie, v ktorom oznámil, že žalobu o zaplatenie sumy 68 500 eur s príslušenstvom podal riadne a včas, v plnom súlade s povinnosťou uloženou II. výrokom uznesenia, a to Okresnému súdu Banská Bystrica ako súdu upomínaciemu, keďže podanie návrhu na vydanie platobného rozkazu v upomínacom konaní je v zmysle § 1 ods. 2 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov alternatívnym spôsobom uplatňovania peňažných nárokov k postupu podľa Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Návrh na vydanie platobného rozkazu je rovnocenný podaniu žaloby a je zákonným uplatnením pohľadávky na súde. Okresný súd posúdil podanie navrhovateľa ako odvolanie proti uzneseniu z 12. decembra 2025, a keďže navrhovateľ splnil povinnosť uloženú mu súdom, okresný súd autoremedúrou podľa § 376 CSP zrušil uznesenie z 12. decembra 2025 v celom rozsahu. Napadnuté uznesenie nadobudlo právoplatnosť 17. decembra 2025.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažnostná argumentácia je založená na tvrdení o porušení označených práv arbitrárnosťou napadnutého uznesenia, keďže podľa sťažovateľa okresný súd poprel základné postuláty spravodlivého procesu. Zákonodarca v § 357 CSP ustanovil taxatívny výpočet uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie. Toto ustanovenie neumožňuje súdu žiadnu voľnú úvahu a zakazuje mu rozširujúcim výkladom pripustiť odvolanie proti rozhodnutiam, ktoré v tomto výpočte nie sú uvedené. Uznesenie o zrušení neodkladného opatrenia pre nepodanie žaloby v lehote určenej súdom v § 357 CSP absentuje, čo znamená, že odvolanie proti nemu je neprípustné. Okresný súd vydaním napadnutého uznesenia ignoroval svoju povinnosť posúdiť prípustnosť odvolania a namiesto toho, aby ho odmietol ako neprípustné, sa zaoberal jeho dôvodnosťou a obsahom. Okresný súd prekročil svoju právomoc a „vynašiel“ opravný prostriedok tam, kde ho zákon neumožňuje.

6. Sťažovateľ je presvedčený, že okresný súd napadnutým uznesením nezákonne aplikoval autoremedúru. Z § 376 CSP vyplýva, že kľúčovou a neodmysliteľnou podmienkou jej aplikovania je, že bolo podané prípustné odvolanie. Keďže v uvedenom prípade odvolanie prípustné nebolo, okresný súd sa neopieral o zákonnú autoremedúru, ale len formálne odôvodnil svoj postup. Napadnuté uznesenie tak nesie prvky arbitrárnosti, nepredvídateľnosti, porušenia princípu právnej istoty a odopretia spravodlivosti (*denegatio iustitiae*), čím okresný súd porušil sťažovateľovo právo na spravodlivý proces. Tým, že v dôsledku nezákonného rozhodnutia došlo k opätovnému zaťaženiu majetku sťažovateľa, okresný súd mal porušiť aj sťažovateľovo právo na ochranu vlastníckeho práva.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. Podpredseda okresného súdu sa s argumentáciou sťažovateľa nestotožňuje. Podľa jeho názoru konajúca sudkyňa z dôvodu absencie ustanovenia Civilného sporového poriadku o možnosti podať odvolanie proti uzneseniu o zrušení uznesenia o nariadení zabezpečovacieho opatrenia z dôvodu nepodania žaloby vo veci samej v súdom ustanovenej lehote nemala inú možnosť, iba aplikovať čl. 4 ods. 1 CSP. Ak by takto nepostupovala, boli by porušené práva navrhovateľa, ktorý postupoval v zmysle pokynu súdu, t. j. podal v súdom určenej lehote žalobu vzťahujúcu sa na zabezpečovacie opatrenie.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

8. Zúčastnená osoba, ktorou je navrhovateľ v konaní pred okresným súdom [REDACTED], nevyužila svoje právo vyjadriť sa k podanej ústavnej sťažnosti.

III.3. Replika sťažovateľa:

9. Sťažovateľ v replike v podstatnom uviedol, že sa v plnom rozsahu pridŕžiava obsahu ústavnej sťažnosti. Vyjadrenie okresného súdu vníma ako snahu vysvetliť postup, ktorý nie je v súlade so základnými princípmi právneho štátu. Argumentácia postavená na výklade analógie nielenže neobstojí, ale sama osebe potvrdzuje arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia. Pri aplikácii § 357 CSP je vylúčené použitie analógie aj extenzívneho výkladu, teda nie je možné rozširovať okruh uznesení, proti ktorým možno podať odvolanie. Postup okresného súdu priamo zasiahol do princípu právnej istoty, ktorý je jedným z pilierov práva na spravodlivý proces. Sťažovateľ mal legitímne a zákonom chránené očakávanie, že právoplatné rozhodnutie o zrušení záložného práva je konečné a nemenné. Okresný súd svojím nepredvídateľným a svojvoľným zvratom toto legitímne očakávanie zmaril a vytvoril stav „právneho chaosu“, kde sa na právoplatné rozhodnutie nedá spoľahnúť. Snaha súdu ospravedlniť tento postup ochranou práv navrhovateľa je podľa názoru sťažovateľa len ďalším potvrdením jeho pochybenia.

IV. Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie označených základných práv sťažovateľa napadnutým uznesením okresného súdu, ku ktorému došlo extenzívnym výkladom a nerešpektovaním zákonného znenia § 357 CSP a následnou arbitrárnou aplikáciou § 376 CSP.

11. Z ustálenej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 71/97), a preto ich namietané porušenie ústavný súd preskúmal spoločne.

12. Podľa čl. 3 základných princípov CSP výklad tohto zákona nesmie protirečiť tomu, čo je v jeho slovách a vetách jasné a nepochybné. Nikto sa však nesmie dovolávať slov a viet tohto zákona proti ich účelu a zmyslu. Z uvedeného princípu vyplýva, že pri jednoznačnom a nepochybnom texte zákona je potrebné uprednostniť jeho doslovný, teda gramatický výklad, čo bude zodpovedať aj ústavne súladnému výkladu v zmysle čl. 152 ods. 4 ústavy. To platí osobitne pri právnych normách kogentnej povahy, od ktorých znenia sa ich adresáti nemôžu odchýliť. Naopak, výklad, ktorý popiera text jednoznačnej normy, ktorá nie je v rozpore so zmyslom zákona, možno označiť za arbitrárny, a tým aj porušujúci základné práva a slobody subjektu negatívne dotknutého takýmto postupom.

13. V prejednávanej veci bolo potrebné posúdiť ústavnú súladnosť aplikácie § 376 CSP (autoremedúra) v spojení s takou interpretáciou § 357 CSP, ktorú zvolil okresný súd pre posúdenie predpokladu aplikácie autoremedúry. Je pritom vhodné stručne zrekapitulovať obsah napadnutého uznesenia, podľa ktorého okresný súd vydal 12. decembra 2025 uznesenie o zrušení uznesenia o zriadení záložného práva (zabezpečovacieho opatrenia) po zistení, že navrhovateľ včas nesplnil povinnosť podať žalobu vo veci samej. Na uznesenie reagoval navrhovateľ podaním z 15. decembra 2025, v ktorom preukázal splnenie uloženej povinnosti. Okresný súd podľa obsahu posúdil podanie navrhovateľa ako odvolanie, ktoré je dôvodné, preto napadnutým uznesením aplikoval § 376 CSP, odvolaniu vyhovel a uznesenie z 12. decembra 2025 zrušil v celom rozsahu.

14. V civilnom sporovom konaní predstavuje autoremedúra zákonnú výnimku z devolutívneho účinku odvolania, ktorá spočíva v možnosti, aby o podanom odvolaní rozhodol namiesto odvolacieho súdu súd prvej inštancie. Tento výnimočný spôsob rozhodnutia o odvolaní je dovolený len v taxatívne vymedzených prípadoch a za splnenia zákonných podmienok. Tieto podmienky sú upravené v § 376 CSP tak, že (1) odvolanie musí smerovať proti uzneseniu, proti ktorému je v súlade s § 357 CSP prípustné, (2) odvolaniu musí byť v plnom rozsahu vyhovené a na základe neho musí byť napadnuté rozhodnutie zrušené a (3) musí ísť o uznesenie, z ktorého dosiaľ nenadobudla práva iná osoba.

15. V posudzovanej veci nedošlo k splneniu hneď dvoch zákonných podmienok. V prvom rade okresný súd v priamom rozpore s textom zákona posúdil prípustnosť odvolania proti uzneseniu o zrušení zabezpečovacieho opatrenia, ktoré bolo zrušené podľa § 336 ods. 3 CSP. Ustanovenie § 357 CSP obsahuje taxatívny výpočet uznesení, proti ktorým možno podať odvolanie, pričom uznesenie o zrušení zabezpečovacieho opatrenia z uvedeného dôvodu do tohto výpočtu nepatrí [§ 357 písm. e) CSP *a contrario*, pozn.]. To napokon vo vyjadrení pripustil aj podpredseda

okresného súdu, ktorý aplikáciu § 376 prostredníctvom čl. 4 ods. 1 CSP odôvodňoval akousi nutnosťou, keďže podľa jeho názoru by v prípade jej nevyužitia došlo k porušeniu práv navrhovateľa. S takou argumentáciou sa ústavný súd nemôže stotožniť. Ochrana práv jednej strany sporu nemôže odôvodniť porušenie kogentnej normy.

16. Nebola splnená ani ďalšia kumulatívna podmienka na využitie inštitútu autoremedúry, a to že ide o uznesenie, z ktorého dosiaľ nenadobudla práva iná osoba. V okolnostiach prerokúvanej veci zrušením uznesenia o zrušení zabezpečovacieho opatrenia došlo fakticky k opakovanému zriadeniu záložného práva v neprospech sťažovateľa.

17. Ústavný súd rozumie pokusu okresného súdu procesnými prostriedkami „zachrániť“ následky jeho vlastného subjektívneho pochybenia pri vydaní uznesenia z 12. decembra 2025, keď nesprávne vychádzal z nedostatočne preukázaného zistenia, že navrhovateľ nesplnil povinnosť podať žalobu vo veci samej. Nesprávnosť skutkového zistenia okresného súdu však nemožno konvalidovať postupom, ktorý je v priamom rozpore s textom zákona.

18. Napadnuté uznesenie, ktorým okresný súd nesprávnou aplikáciou inštitútu autoremedúry pri použití nedovoleného extenzívneho výkladu predpokladov prípustnosti odvolania proti uzneseniu podľa § 357 CSP rozhodol o zrušení svojho uznesenia z 12. decembra 2025, porušuje základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu zaručenú v čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku).

19. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľa na zrušenie napadnutého rozhodnutia a vrátenie veci okresnému súdu dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel (bod 2 výroku). Okresný súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze.

20. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ústavy sa ústavný súd riadil princípom minimalizácie svojich zásahov do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy preskúmané (IV. ÚS 303/04, IV. ÚS 64/2010). V súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. II. ÚS 182/06, IV. ÚS 311/08) ústavný súd vychádzal z toho, že v nadväznosti na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením a jeho zrušením sa otvára priestor na to, aby sa okresný súd po vrátení veci v ďalšom konaní sám vysporiadal s ochranou uvedeného práva hmotnoprávneho charakteru. V tejto časti preto ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovel (bod 4 výroku).

21. Ústavný súd nevyhovel ani návrhu sťažovateľa na priznanie finančného zadost'účinenia, keďže samotné vyslovenie porušenia základných práv považoval v okolnostiach prerokúvanej veci za dostačujúce. Cieľom primeraného finančného zadost'účinenia je totiž dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (bod 4 výroku).

V.
Trovy konania

22. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 1 014,41 eur v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a písomné podanie ústavnej sťažnosti) vykonané v roku 2026 podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2026 v sume 396,50 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2026 v sume 15,86 eur (podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Celková suma trov konania tak s príslušnou daňou z pridanej hodnoty, keďže právny zástupca sťažovateľa je subjektom registrovaným pre jej platbu, predstavuje sumu 1 014,41 eur. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. mája 2026

Libor Duľa
predseda senátu